

Az ECHO adatbázis-használat és a CCL parancsnyelv oktatóprogramja

Az ECHO szolgáltatóközpont CCL-TRAIN demonstrációs lemezét mutatja be azzal a szándékkal, hogy az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi Szakkönyvtára által beszerzett angol és német nyelvű változat használatára biztassa a könyvtárosokat és a könyvtároshallgatókat. Nem csupán az ECHO adatbázisok potenciális használóinak ajánlják fel a szakkönyvtár gépén a gyakorlás lehetőségét, hanem mint információkereső rendszert oktató programra hívják fel rá mindenki figyelmét. A használóbarát és játékos program a számítógép-használatban teljesen kezdőket is képes bevezetni a gépi információkeresés rejtelmeibe.

Az ECHO (European Commission Host Organisation) az Európai Közösség (EK) Bizottságának adatbázis-szolgáltató központja, amelyet 1980-ban hoztak létre a következő célokkal:

- ▶ oktatással és akcióprogramok szervezésével támogatja az elektronikus információs rendszerek használatát;
- ▶ a piacot tegye láthatóvá a felhasználók számára különféle címtárak, nyilvántartások, adatbázisok készítésével és forgalmazásával;
- ▶ minden információtechnikai szolgáltatási kérdésben nyújtson segítséget.

E célok érdekében az ECHO szolgáltatóközpont a mintegy 900 európai adatbázishoz való hozzáférés biztosításán kívül maga is épít adatbázisokat, amelyek elsősorban információs ügynökök/intézmények, K+ F feladatok, adatbázisok stb. adatait tartalmazzák. (Részletesebb ismertetésüket lásd *Könyvtári Figyelő*, 35. köt. 5–6. sz. 1989. p. 555–562.)

Az ECHO adatbázisok leg többjének hozzáférése nyelve a *Common Command Language (CCL)*, amely szabványosított parancsnyelv. A CCL-t a kölni DIMDI adatbázis-szolgáltató központtól vette át 1977-ben az EK Bizottsága azzal a szándékkal, hogy a különböző szolgáltatók eltérő parancsnyelveit egyetlen, könnyen elsajátítható, használóbarát nyelvvé váltsák fel. A CCL várhatóan nemzetközi szabvánnyá fog válni, ami feltehetőleg több szolgáltatóközpontot fog motiválni a használatára.

Az ECHO központtal kapcsolatba lépők a TRAIN parancs változataival angol (TRAINE), francia (TRAINF) vagy német (TRAIND) nyelven kaphatnak ingyenes oktatást. Pénzbe kerül viszont a telekommunikációs kapcsolati idő, aminek pusztán tudata sokakat zavarhat, rontva ezáltal az oktatás hatékonyságát. Ennek kiküszöbölésére adott ki 1989 végén az ECHO egy oktatóprogramot hajlékonylemezen (1. ábra.)

CCL

Offline-Training-Diskette
provided by
ECHO European Commission Host Organisation

Training

ECHO training diskette - English version 1.0

Please press — (the Enter-key) to continue

1. ábra

A számítógép-kezelésben abszolút kezdők számára is jól használható oktatólemezről van szó, amely általánosságban információkereső rendszert tanító programként is kitűnő oktatási anyag, függetlenül attól, hogy valaki ECHO adatbázis-használó-e vagy sem.

A programcsomagban a lemezen kívül egy 11 oldalas füzet is található mindazoknak a billentyűknek és kijelzéseknek a magyarázatával, amelyekre a használat közben szükség van. A füzet gondos áttanulmányozásával a kezdők is elsajátíthatják a legszükségesebb tudnivalókat. Többféle segítő (HELP) program a gépen menet közben az F2, F2 és F3 funkcióbillentyűkkel hívható be, ami ugyancsak segítséget jelent.

A program főmenüje a 2. ábrán látható. Az egyes sorok egy-egy fájl címei, amelyek vagy sorszámuk, vagy kezdőbetűjük alapján, illetve a kurzor mozgásával kérhetők. A választást a továbbiakban opciónak nevezzük.

A használat kétféle üzemmódban lehetséges: demonstrációs és demonstráción kívüli (lásd 2. ábra 14. opció). Demonstrációs üzemmódban a használatnak csak az ENTER billentyűt kell nyomogatnia, a kívánt válaszokat a rendszer ön maga adja meg. Az F2 funkcióbillentyűvel hívhatók elő, ill. tüntethetők el a szükséges magyarázatok. Eredményes természetesen csak úgy lesz a tanulás, ha a használat aktív, és maga kísérel meg válaszokat adni, sőt az esetleges hibákból is hajlandó tanulni. Ez utóbbi demonstráción kívüli üzemmódban lehetséges.

A főmenüben négyféle fájl szerepel: szöveges, oktató, Boole-operátor használói és vizsgáztató.

A szöveges fájlok általános tudnivalókat tartalmaznak. Ezekben jól követhető módon, didaktikusan mondják el az ECHO-val és a lemezhasználattal kapcsolatos összes tudnivalót. Megismerhetjük az ECHO-központtal való online kapcsolat műszaki és adminisztratív feltételeit.

DEMOECHO - Demonstration and Training for CCL

CCL

About this diskette	= 1
On CCL and online databases	= 2
How to contact and contract ECHO	= 3
Demonstration of a session	= 4
CCL for beginners	= 5
BROKERSGUIDE and field-search	= 6
TED - Tenders Electronic Daily	= 7
The ECHO-Databases	= 8
CCL on other hosts	= 9
CCL for more experienced users	= 10
Practical advice	= 11
Boolean training	= 12
CCL examination	= 13
Demonstration on/off	= 14
Continue last lesson	= 15
Baudrate is 4800	= 16
Print order-sheet	= 17
Quit	= 18

TRAINING

F1 = Help

Copyright (C) Lexpert GmbH 1987-1989 / EEC - Commission 1989

2. ábra

A 8. opció szerinti szöveges fájl (3. ábra) az ECHO adatbázisokra vonatkozó tudnivalókat tartalmazza. Külön-külön mindegyik adatbázis használatába terjedelmi okok miatt nem tud betekintést nyújtani a program, részletesebben csak a két legnépszerűbbet (BROKERSGUIDE és TED) tanulmányozhatjuk. Ezekről később még szólnunk. A többiről olyan mélységű leírást ad a rendszer, mint amilyen a 4. ábrán az EUREKA-ról látható. Az egyes adatbázisok struktúrája természetesen más és más, attól függően, hogy milyen természetű adatokat tartalmaznak.

Az oktatófájlok használatakor a képernyő jobb felső sarkában levő ablakban előbb bevezető magyarázatot kapunk, majd egy feladatot. Ha a használat nem kívánja vagy nem tudja azt megválaszolni, az ENTER billentyű háromszori lenyomásával a rendszer maga írja ki a helyes választ, csupán jóvá kell hagyni (ismét az ENTER billentyűvel). Ha viszont a használat válaszol, és a megadott válasz rossz, azt a program kijelzi a képernyőn, és újabb, átgondoltabb válaszra vár. Ha a második válasszal sincs megelégedve, akkor ön maga adja meg a helyes választ, a használatnak az ENTER-rel mindössze hitelesítenie kell.

DEMOECHO - Demonstration and Training for CCL

CCL

About this diskette	= 1
On CCL and online databases	= 2
How to contact and contract ECHO	= 3
Demonstration of a session	= 4
CCL for beginners	= 5
BROKERSGUIDE and field-search	= 6

The ECHO-Databases	= 8	CCL-Train
CCL on other hosts	= 9	Arcome
CCL for more experienced users	= 1	Brokersguide
Practical advice	= 1	Biorep
Boolean training	= 1	Dianeguide
CCL examination	= 1	Domis
Demonstration on/off	= 1	Dundis
Continue last lesson	= 1	Eabs
Baudrate is 4800	= 1	Elise
Print order-sheet	= 1	Eureka
Quit	= 1	Euristote
		Eurodicautom
		Jusletter
		Misep

F1 = Help

Copyright (C) Lexpert GmbH 1987-1989 / EEC - Commission 1989

3. ábra

[F3-Search] [DE1.1]

[EUREKA]

The EUREKA database provides details of the different projects financed under the EUREKA Program. It contains information on both announced and proposed EUREKA projects, according to the original project descriptions supplied by the participants themselves.

The EUREKA project information has been integrated in the ECHO data structure, with the addition of the field GI, General Information. The data field GI is used to provide general information relating to:

- Qualifications of participants
- Sharing of project finance among the participants
- Status of agreement between participants
- Location of work

DATABASE PRODUCER: EUREKA Secretariate in collaboration with national project coordinators.

COVERAGE: Contains approximately 250 project records. Regular updating

COSTS: This database is currently free of charge.

First page = Home | End = ESC

4. ábra

A 4. opció szerinti programmal egy online kapcsolat menetrendjét szimulálja a rendszer, miközben részletes magyarázatot ad minden lépésről. Ennek a programnak a begyakorlásával elkerülhető, hogy egy majdani online kapcsolatnál zavarba kerüljön a használó, és a drága kapcsolati idő alatt tanácstalanodjon.

Az adatbázis-használatot oktató fájlokban olyan adatbázisokat mutatnak be, amelyek használata egyfelől tipikus, másfelől a többinél nagyobb jelentőségűek. A 6. opció szerinti BROKERSGUIDE az információs ügynökök/intézmények adatait tartalmazza. Ez jelenleg az egyetlen olyan európai online adatbázis, amelyben információközvetítők adatairól lehet tájé-

kozódni. Hasonlóan hasznos forrás a TED (Tenders Electronic Daily) nevű adatbázis, amely az *Official Journal of the European Communities* című folyóirat "S" kiegészítő sorozatának gépi változata (5. ábra). Azokat a nyilvános tenderfelhívásokat tartalmazza, amelyeket több mint 80 országban hirdettek meg. Mivel a használó már a dokumentum megjelenésének napján megtalálja a gépi adatbázisban a tenderkiírást, a postai átfutás miatt lényeges időelőnyhöz juthat a nyomtatott formát használókhoz képest.

A Boole-operátorok gyakorlására kitalált 12. opció (6. ábra) segítségével játékosan sajátítható el a minden információkeresés alapját képező ÉS, VAGY, DE NEM (AND, OR, NOT) Boole-operátorok valamennyi kombinációjára adandó válasz. A kombinációk száma zárójelek segítségével még növelhető. A használó a kérdéseire gondolatban megjelöli a grafikus ábrán a helyes válasz szerinti területet, majd ellenőrzi magát. Az ENTER billentyű lenyomására éles fehér fénnel rajzolódik ki a három halmazból az aktuális terület.

PG

0:43:29

TED - Tenders Electronic Daily	
TED (Tenders Electronic Daily) is the online version of the "S" Supplement of the Official Journal of the European Communities and contains public calls for tender offered by more than 80 countries. Documents are available on the morning of their publication thus providing the user with a considerable time advantage over his competitors. Users can save even more time by being able to go directly to documents relating specifically to their own areas of interest by means of subject and country codes etc. TED therefore constitutes the best available source of information on public markets. The database producer is the Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg. Covered are Calls for tenders for public works and supply contracts, updated daily. This training file gives the basics of searching the TED - database. Please sign on to the TED database using the base ted command.	
F2=On/Off	

5. ábra

00:22:44

Boolean Exercises

1 search term 1 (230)

2 search term 2 (127)

3 search term 3 (100)

Input: (1and2)n3

Tries : 0

Mistakes: 0

Please press any key (End=ESC)

6. ábra

A CCL-vizsga (13. opció) 13 kérdésből áll. A kérdésekben vagy valamelyik parancs begépelését kérik, vagy több felelet közül a helyesnek a kiválasztását. A "vizsgáztató" értékeli a kapott válaszokat (a jókat dicséret nélkül tudomásul veszi, mint a rossz pedagógus), a hibásakat helyesbíti (7. ábra). Végezetül pontszámmal és százalékosan is minősíti a tudásszintet (8. ábra).

Az egész oktatás olyan szórakoztató, hogy sokkal inkább érezheti játéknak a használó, semmint képésnek. A teljes lemez egyszeri áttanulmányozására 4–5 órára van szükség, de a tényleges elsajátításhoz nem elég egyszer átvenni az anyagot. A program módot nyújt arra is, hogy a 15. opció segítségével folytatólagosan foglalkozzanak az anyaggal. A rendszer használóbarátságát tanúsítja az is, hogy gondol-

tak a nem túl gyakorlottak téves billentyűzésére is. Ha az oktatófájlokban a program során leggyakrabban használt ESC-billentyűt nyomja le valaki tévedésből, akkor a rendszer visszakérdez, hogy valóban abba akarja-e hagyni a munkát. Tehát semlegesítheti az utasítást, és nem kell ismét előlről kezdenie a gyakorlást.

Az utolsó, 17-es opció felsorolja mindazokat az ECHO-kiadványokat és videoanyagokat, amelyekből térítésmentesen, illetve térítés ellenében igényelhetnek; kívánságra postázásra közvetlenül alkalmas formában nyomtatást is készít belőle (9. ábra).

Az oktatólemez MS-DOS 2.1 vagy magasabb és PS/2 operációs rendszerekkel működő személyi számítógépek hajlékonylemez-meghajtóiról közvetlenül használható. Célszerű azonban még az első hasz-

No : 6
Points: 2

Multiple Choice

00:27:31
Hits : 5
All points : 8

Which database contains information on databases?

1 - TED	= 1
2 - EABS	= 2
3 - DIANEGUIDE	= 3
4 - BROKERSGUIDE	= 4
5 - ENREP	= 5

Please select the correct answer

Unfortunately wrong ! Correct is: DIANEGUIDE

7. ábra

01:03:21

Number of questions	:	13
Correct answers	:	8
in percent	:	61 %
Points obtained	:	6 / 40 = 40 %

8. ábra

ECHO
177 route d'Esch
B.P. 2373
L-1023 LUXEMBOURG

Order sheet

I herewith order the following ECHO-material free of charge:

	Language
1. ... ECHO folder (9 languages)	
2. ... ECHO Databases and Services (9 languages)	
3. ... ECHO Directory for Information Services (9 languages)	
4. ... ECHO Access to information by Videotext and Microcomputer (9 languages)	
5. ... ECHO Pocket Guide (9 languages)	
6. ... ECHO Introduction to Online (9 languages)	
7. ... ECHO CCL Train Manual (9 language (help for the train database)	
8. ... ECHO CCL training diskette (9 languages)	

I herewith order the following ECHO-material against prepayment by cheque in ECU:

9. ... ECHO CCL User manual English or French
against cheque of 10 ECU per manual
- 10.... ECHO Videos:
against cheque of 15 ECU per video. Please mark the
video system PAL / SECAM
- a) ... ECHO short (presentation of ECHO)
(languages: DE, EN, ES, FR, IT)
- b) ... ECHO long (presentation of ECHO
and short introduction to CCL
(languages: DE, EN, ES, FR, IT)
- a) ... TED (description of the TED database)
(languages: DE, EN, ES, FR, IT)

The material shall be sent to

Family Name:
Name:
Organization:
Street:
Country:
Town:
Telephone:

Date:

Signature

9. ábra

nálat előtt átjátszani keménylemezre (winchester), ahol simábban és gyorsabban fut a program. A sebesség növelhető még a 16. opció segítségével is. A program beindításához mindössze a DEMOECHO parancsot kell begépelni.

A lemezt az ECHO-központ terjeszti, és az Európai Közösség valamennyi tagországának nyelvein (angol, dán, francia, görög, holland, német, olasz, portugál, spanyol) hozzáférhető.

Az OSZK KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtárban az angol és német nyelvű változat található meg, amellyel az olvasók helyben, a könyvtár olvasótermi számítógépén tetszés szerint gyakorolhatnak. Érdekes azonban saját gépen való használatra is megszerezni a lemezt, hogy minél többet és többször profitálhassanak belőle.

Beérkezett: 1990. II. 21-én.